

UTBILDNINGSNÄMNDEN

TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR 13-102/1557
SID 1 (19)

2013-03-22

Handläggare:

Monica Söderman Telefon: 08-508 33889

Gunilla Axenbo Telefon 08-508 33958

Ingrid Olsson Telefon: 08-508 33810

Till

Utbildningsnämnden 2013-04-18

Underlag för budget 2014 med inriktning 2015 och 2016 Utbildningsnämnden

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar följande

1. Utbildningsnämnden fastställer underlaget till budget för 2014 med inriktning 2015-2016. Underlaget överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Utbildningsnämnden godkänner inriktningen i Funktionsprogram för framtidens lärande. Utbildningsförvaltningen får i uppdrag att vidareutveckla programmet och redovisa ändringar i samband med nämndens årliga behandling av lokalförsörjningsplan.
3. Beslutet justeras omedelbart.

Thomas Persson
Utbildningsdirektör

Johanna Engman
Biträdande utbildningsdirektör
Chef tillhandahållaravdelningen

Håkan Edman
Grundskoledirektör

Marie-Louise Hammer- Åberg
Gymnasiedirektör

Astrid Norderfeldt
Chef personalavdelningen

Per Thorslund
Chef administrativa avdelningen

Elisabeth Barö-Dérantz
Chef uppdragsavdelningen

Bakgrund

Stadens budget ska innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år, med budgetåret som första år. Planeringen ska utgå från stadens Vision 2030.

Av nämndens underlag till kommunstyrelsen ska framgå vilka frågor och faktorer som har störst påverkan på verksamhetens utveckling och ekonomi under perioden. Utgångspunkt ska vara analyser av förändringar i omvärlden samt av den egna verksamheten med utgångspunkt från bland annat nämndens verksamhetsberättelse.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom ledningsstaben i samverkan med övriga avdelningar.

1. Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Utbildningsnämndens främsta uppgift är att bidra till en kvalitativt bra utbildning för stadens innevånare. Nämnden ska verka för att utbildningsnivån höjs och att arbetslivets behov av utbildad arbetskraft tillgodoses.

All verksamhet inom utbildningsnämndens område har som huvudsyfte att bidra till optimala förutsättningar för lärande och utveckling som leder till en högre måluppfyllelse och där det dagliga mötet mellan barn och elever och verksamheternas personal utgör den viktigaste basen.

De utmaningar och områden som bedöms som mer strategiska och långsiktiga anges under respektive kommunfullmäktiges inriktningsmål nedan. I avsnitt 2 beskrivs problematiken inom några strategiska områden, och åtgärder som behöver vidtas.

1.1 Stockholm ska vara attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

- Öka andelen elever som genomför sin gymnasieutbildning på tre år

1.2 Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

- Det systematiska kvalitets- och förbättringsarbetet
 - o tydliga uppdrag till skolans chefer att utveckla arbetsorganisation och undervisning utifrån forskning och beprövad erfarenhet
 - o uppföljning och dialoger utifrån olika underlag som statistik, rapporter och resultatsammanställningar
- Det pedagogiska arbetet i skolor med stor utvecklingspotential
 - o tillhandahålla resurser och strategiskt stöd, både generella insatser i implementeringen av reformer och riktade insatser utifrån behovsanalys
- Det framtida behovet av personal och kompetens
 - o rekrytering, karriärvägar och tjänster

- Lokalförsörjning
 - o säkerställa tillgång till goda och långsiktiga lokaler
- It-utveckling
 - o digitala verktyg för den pedagogiska verksamheten med stöd av it
 - o digitala verktyg för att underlätta lärares och skolledares administrativa arbete
- Organisationsutveckling
 - o ledarskap
 - o organisera skolor i bärkraftiga enheter med en ledningsorganisation som möjliggör en nära ledning av den pedagogiska verksamheten och med en effektiv administrativ stödfunktion
 - o skol- och lokalorganisation anpassad efter elevantalsförändringar

1.3 Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

- Lokalförsörjning
 - o skol- och lokalorganisation anpassad efter elevantalsförändringar

2. Nämndens verksamhetsområde

2.1 Stadsövergripande förskolefrågor

Rekrytering av förskollärare kommer under planeringsperioden att vara den mest prioriterade frågan. Långsiktighet och uthållighet krävs för att stadens satsningar på kompetensutveckling och karriärvägar ska ge effekt.

Prognos efterfrågan

Antalet barn i förskoleålder beräknas enligt Swecos befolkningsprognos nå sin topp 2015 för att därefter minska något och stabilisera sig kring cirka 60 000 barn. Samma trend har funnits i tidigare prognoser. Trendbrottet har dock flyttats fram i varje ny prognos, varför minskningen bör behandlas med viss försiktighet.

Personal-/rekryteringsbehov kommunala förskolor

Personalförsörjning är en strategisk nyckelfråga för förskolan, både när det gäller förskollärare och förskolechefer.

Andelen förskollärare har sjunkit något de senaste åren och är nu cirka 41 procent men varierar mellan 34-53 procent mellan de olika stadsdelsnämnderna. De fristående förskolorna har i genomsnitt 38 procent förskollärare men här är variationen mycket stor. I dessa siffror ingår ett mindre antal personer med annan högskoleutbildning vilket innebär att de när kravet på lärarlegitimation införs år 2015 inte kommer att räknas som förskollärare. De flesta av dessa personer är anställda som förskollärare vid fristående förskolor.

År 2011 slutade 423 förskollärare i stadens kommunala förskolor, varav 82 procent på egen begäran och 17 procent gick i pension.

Stadens målsättning är att i första hand uppnå en förskollärandel på 50 procent inom några år men på sikt en ännu högre andel. För att nå upp till den ambitionen saknas i dagsläget cirka 800 förskollärare i kommunal verksamhet. Enligt prognosen (grundad på data från Sweco och stadens personalstrategiska avdelning, PAS) behöver omkring 400 förskollärare rekryteras per år fram till år 2020, givet oförändrad verksamhet. Tar man hänsyn till kommunfullmäktiges målsättning ökar rekryteringsbehoven till uppskattningsvis 650 förskollärare årligen. Det ökande barnantalet fram till 2015 innebär ett behov av ytterligare minst 130 förskollärare. Totalt behöver de kommunala förskolorna anställa närmare 700 förskollärare per år under den kommande perioden.

Vad gäller de fristående förskolorna saknas i dagsläget cirka 450 förskollärare för att nå upp till stadens ambition om 50 procent förskollärare. För att kompensera för avgångar behöver cirka 200 förskollärare anställas per år och den beräknade utbyggnaden innebär ett behov av ytterligare cirka 60 förskollärare. Totalt behöver då de fristående förskolorna anställa cirka 370 förskollärare per år under den kommande perioden. Detta resonemang utgår från samma antaganden som för de kommunala och att fördelningen förblir stabil.

Sammanlagt behöver stadens kommunala och fristående förskoleverksamhet anställa cirka 1 000 förskollärare per år under den kommande perioden om ambitionerna ska uppnås.

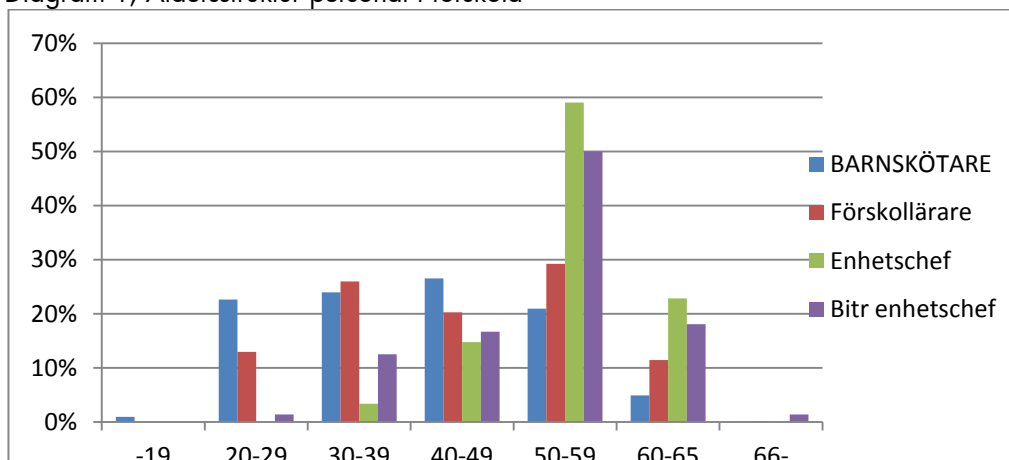
Kompetensutveckling och karriärvägar inom förskolan

Ett stort antal kompetensutvecklingsinsatser, som också bidrar till utveckling av karriärvägar i förskolan, kommer att genomföras på central nivå, exempelvis utbildning av barnskötare till förskollärare, forskarskola i förskoledidaktik, rekryteringsutbildning och utbildning av personer utan pedagogisk grundutbildning till barnskötare. Fördjupningsutbildning för barnskötare med inriktning mot matematik, naturvetenskap och teknik kommer att genomföras. Flertalet insatser erbjuds även till de fristående förskolorna.

Tabell 1, Förskollärare, antal och andel i kommunal verksamhet 2012. (Källa PAS)

	Antal anställda 2012	Andel med högskoleutbildning 2012	Förändring 2011 och 2012
Totalt	6 472	41 %	0 %

Diagram 1, Åldersstruktur personal i förskola

Övrigt

Under 2013 kommer ett förslag till beslut om gemensam kö för kommunala och fristående förskolor att föreläggas kommunfullmäktige. Det innebär att medel måste avsättas för införandeprojektet och förvaltningen av systemet.

Under planperioden behöver tydligare riktlinjer och rutiner tas fram för barnomsorg på obekväm arbetstid för att få en likvärdighet i staden och för att klargöra ansvarsfördelningen mellan utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.

2.2 Grundskola, förskoleklass, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola och gymnasiesärskola

2.2.1 Utmaningar inom grundskolan och gymnasieskolan

De stora utmaningarna de kommande åren är att öka måluppfyllelsen samtidigt som elevantal och pensionsavgångar ökar och kraven på legitimation för att undervisa och sätta betyg får genomslag.

Mer fokus krävs på vilka satsningar som ska genomföras liksom att utveckla den systematiska uppföljningen av insatser för att snabbare kunna styra de förändringar som behövs. Det innebär bland annat att välja bort det som inte ligger i linje med förvaltningens vision och strategier.

Olika aktiviteter behöver samordnas för att de tillsammans ska öka förmågan att utveckla undervisning och lärande. Det gäller bland annat forskning och utveckling utifrån nämndens FoU-strategi, satsningar på vissa skolor/utbildningar med stor utvecklingspotential, kompetensförsörjning, utbildningssatsningar och karriärvägar. På nationell nivå genomförs stora satsningar för vissa kategorier lärare.

Lärare är skolans viktigaste resurs och det är viktigt att de har en bra arbetsmiljö så att de kan klara sitt viktiga pedagogiska uppdrag. Ett genomgripande arbete med att genomlysna lärarnas arbetssituation utifrån kärnuppdraget – att undervisa –

fortsätter och intensifieras. Lärare har fått nya arbetsuppgifter, bland annat genom ökade krav på dokumentation. En översyn av dessa arbetsuppgifter, i samarbete med skyddsombuden från de lärarfackliga organisationerna, har påbörjats. Syftet är bland annat att se vilka arbetsuppgifter som kan förändras eller tas bort för att minska arbetsbördan. Regeringen har också aviserat lagändringar för att minska lärarnas administrativa börda.

Nuläget och prognoser

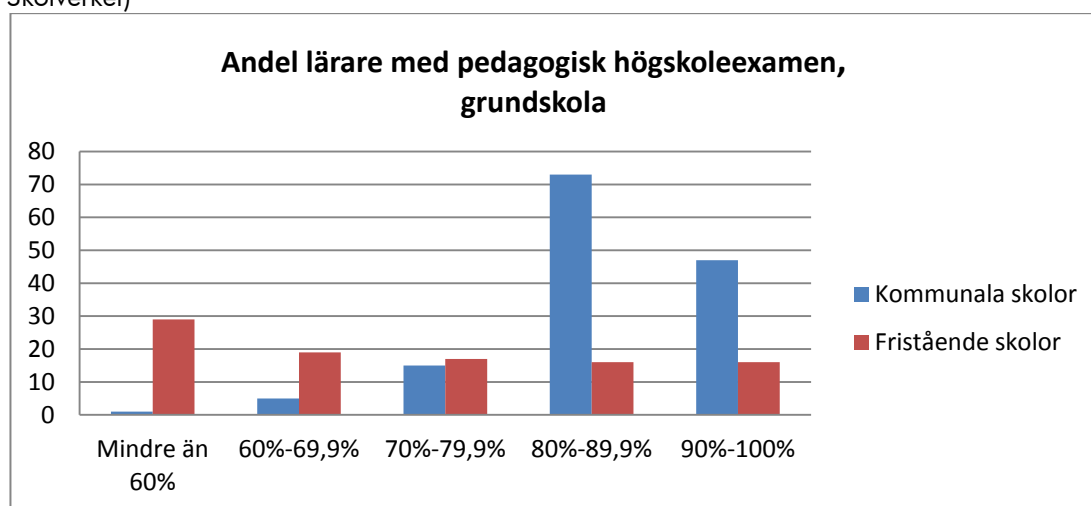
Skolverkets statistik visar andel lärare med pedagogisk högskoleexamen beräknat på heltidstjänster. Även om statistiken är från läsåret 2011/2012 ger den en översiktlig bild. Skolverket presenterar uppgifter på skolenhetsnivå för läsåret 2012/2013 under våren.

Tabell 2, Lärare med pedagogisk högskoleexamen enligt Skolverket läsåret 2011/2012

Stockholm, läsar 2011/2012	Antal lärare, heltidstjänst	Andel lärare med pedagogisk högskole- examen, heltidstjänst	Antal lärare per 100 elever, heltidstjänst	Antal elever
Kommunala skolor	4 269	84,3	7,9	53 742
Fristående skolor	1 382	65,7	7,4	18 753

Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen varierar mellan grundskolorna. Nedanstående bild visar antal grundskolor som ligger i olika intervall. Statistiken visar inte om den pedagogiska högskoleexamen ger behörighet i det ämne läraren 2011/2012 faktiskt undervisar i.

Diagram 2, Fördelning av skolor utifrån andel behöriga lärare, 2011/2012. (Källa Skolverket)

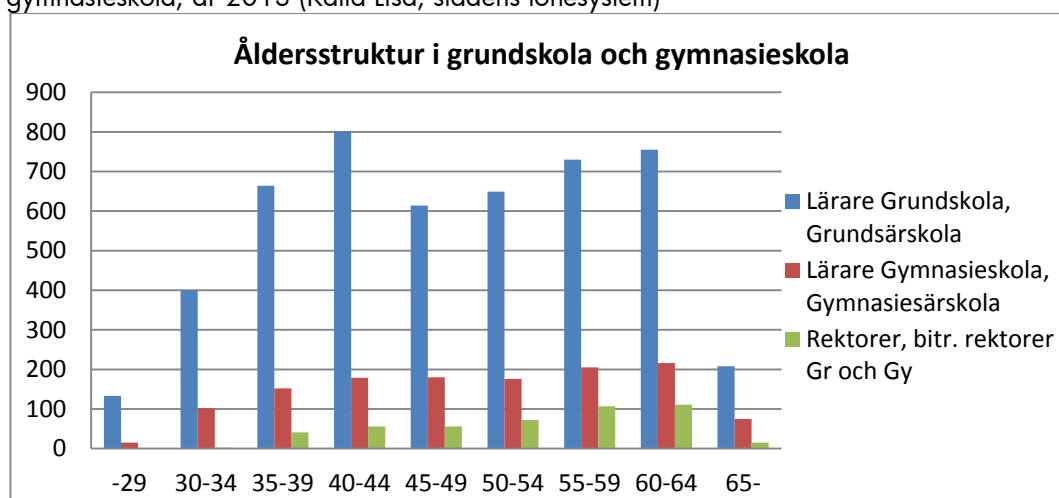

Rekryteringsbehov – lärare och ledare går i pension

Utifrån kommande pensionsavgångar, förväntad elevantalsökning och införandet av lärarlegitimation finns stora rekryteringsbehov av behöriga och kompetenta lärare. Fram till år 2021 kommer antalet elever i grundskolan att öka med cirka 27 000 elever. Antalet ungdomar i gymnasieålder beräknas först minska något fram till år 2014. Därefter ökar antalet och beräknades i de senaste prognoserna överstiga nuvarande elevantal med cirka 3 500 elever år 2020.

Diagrammet nedan ska illustrera vårt behov av nyrekrytering med anledning av pensionsavgångar och gäller enbart lärare och skolledare inom förvaltningen.

Diagram 3, Åldersstrukturer för lärare och skolledare i stadens grundskola och gymnasieskola, år 2013 (Källa Lisa, stadens lönesystem)

Att lärare idag även undervisar i skolformer/ämnen de inte är behöriga till kommer att påverka både rekryteringsbehov och organisation av undervisningen. Inom både grundsärskolan och gymnasiesärskolan har det vid en enkätundersökning visat sig att endast ett fåtal tillsvidareanställda lärare är behöriga.

Personalomsättning

Tabell 3, Antal tillsvidareanställda lärare som slutat en anställning inom nämnden år 2009 – 2012. Exkl. sjukersättning och ålderspension. Vart har de gått? (Källa: Lisa, stadens lönesystem)

Kategori	Lärare som slutat	Externt	Inom förvaltningen	Inom staden	Övriga
Fritidspedagog	6	1	5	0	0
Förskollärare	10	5	5	0	0
Grundskollärare	751	356	373	22	0
Gymnasielärare	312	79	138	93	2
Lärare praktiskt	546	236	270	35	5
Summa	1 625	677	791	150	7

Förvaltningen behöver få större kunskap om orsakerna till varför lärare väljer att sluta sin anställning. Även orsaker till lärares partiella tjänstledighet behöver kartläggas. Kunskaperna är idag inte tillräckliga för att dra slutsatser som kan ligga till grund för åtgärder.

Sammanfattande bedömning av rekryteringsbehov

Totalt behöver 1 300¹ lärare och skolledare i kommunala och fristående grund- och gymnasieskolor rekryteras under åren 2014-2016, enligt förvaltningens bedömning. Inkluderas även andra pedagoger som fritidspedagoger och förskollärare uppgår det totala rekryteringsbehovet i kommunala och fristående skolor till uppskattningsvis 1 450 personer den kommande treårsperioden.

Grundskolan

Utöver normal nyrekrytering för att ersätta de som slutar av andra skäl än ålderspension under de närmaste tre åren (2014-2016) behöver ytterligare drygt 900 nya lärare i grundskola anställas för att undervisa de elever som går i Stockholms egna skolor. Totalt sett innebär detta att 300-320 lärare behöver nyrekryteras årligen. Om förhållandena överförs till att även omfatta de fristående grundskolorna i Stockholm, uppgår rekryteringsbehovet till cirka 1 100 lärare eller 350-390 lärare per år. Under perioden 2017-2021 bedöms behovet av nyrekryteringar vara fortsatt omfattande.

Gymnasieskolan

Utöver normal nyrekrytering för att ersätta de som slutar av andra skäl än ålderspension under de närmaste tre åren (2014-2016) behöver ytterligare cirka 70 nya gymnasielärare anställas för att undervisa de elever som går i Stockholms egna skolor. Om förhållandena överförs till att även omfatta de fristående gymnasieskolorna i Stockholm, uppgår nettorekryteringsbehovet till cirka 120 lärare. I den här beräkningen har inte hänsyn tagits till den befintliga bristen på lärare inom matematik och naturorienterade ämnen. Efter år 2016 ökar sedan behovet utifrån de prognoser som finns över befolkningsutvecklingen.

Skolledare i grundskola och gymnasieskola

Mer än en av tio skolledare inom utbildningsförvaltningen går i pension under åren 2014-2016. Är situationen densamma i de fristående skolorna i Stockholm kommer uppskattningsvis 60 nya chefer att behöva rekryteras under de närmaste tre åren, varav cirka 40 behöver anställas inom utbildningsförvaltningen.

2.2.2 Utmaningar och förutsättningar för strategisk kompetensförsörjning

Den strategiska kompetensförsörjningen är utbildningsförvaltningens största utmaning för att alla elever ska få tillgång till en utbildning av hög kvalitet som

¹ Inklusivt modersmåslärare, specialpedagoger, lärare i grund- respektive gymnasiesärskola m.m.

vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. En samlad strategi ska säkra att behovet av kompetens i organisationen tillgodoses.

Strategisk kompetensförsörjning är att se till att utbildningsförvaltningens alla nivåer har den kompetens som är nödvändig för att fullgöra sitt uppdrag – såväl idag som i framtiden. Det handlar om att attrahera och behålla redan anställda, nya lärare och eventuellt behålla lärare efter pensionsålder.

Lärlarlegitimation

Lärlarlegitimation – konsekvenser av skärpta regler

- Från och med den 1 december 2013 kan förvaltningen inte tillsvidareanställa obehöriga/icke legitimerade lärare.
- Lärare utan legitimation som har anställts före den 1 juli 2011 har rätt att besluta om betyg och att ansvara för undervisningen längst t.o.m. den 30 juni 2015.
- Lärare som inte är legitimerade den 1 juli 2015 får inte självständigt besluta om betyg eller ansvara för undervisning utan detta ska ske tillsammans med en lärare som är legitimerad eller rektor.
- Lärare som saknar fullständig lärarexamen behöver komplettera till examen/behörighet i aktuellt ämne om de efter den 30 juni 2015 ska kunna fortsätta ansvara för undervisningen och sätta betyg.
- Om det inte finns någon behörig/legitimerad lärare att tillgå inom egen regi får rektor använda annan person för att bedriva undervisningen. Anställningen får ske under högst ett år i sänder.
- Undantagna från legitimationskrav är modersmåls- och yrkeslärare.

Som huvudman är utbildningsnämnden skyldig att organisera verksamheten med lärare som har rätt behörighet. I kommunfullmäktiges budget för 2013 anges under utbildningsnämnden (UtbN:5) att staden endast ska tillsvidareanställa behöriga lärare. För att möta lagstiftarens krav på behörighet och legitimation genomför utbildningsförvaltningen en kartläggning av alla lärares behörigheter, vad gäller skolor/skolform och ämnen. Kartläggningen ligger också till grund för planering på skolområdes- och förvaltningsnivå och ger möjlighet att på ett tydligare sätt styra kompetensutvecklingsinsatser dit där de bäst behövs.

Även om det är individens eget ansvar att hantera sin behörighet och utbildning krävs också fortsättningsvis centrala insatser för att säkerställa tillgången på behöriga/legitimerade lärare från 1 juli 2015. Med nuvarande deltagande i Lärlarlyftet II kan kravet på behöriga och/eller legitimerade lärare inte säkerställas.

En annan viktig parameter är också att antalet nyexaminerade lärare de kommande åren från lärosäten i Stockholms län bedöms understiga de antal som behövs på grund av de demografiska förändringarna.

VFU och introduktionsperiod för nyexaminerade lärare

Inom Stockholms stad finns cirka 2 400 VFU-studenter årligen, varav cirka 25 procent inom förskolan 0-5 år. Det innebär att det inom utbildningsförvaltningen är cirka 4 000 personer involverade i mottagandet av VFU-studenter.

Introduktionsperioden är en förutsättning för att nyexaminerade lärare ska kunna söka legitimation. Idag *erbjuder* Stockholms stad ett introduktionsprogram för nyexaminerade lärare som innebär att alla *har rätt* till en introduktionsperiod med mentor. En diskussion bör föras om att *garantera* nyexaminerade lärare en introduktionsperiod, för att utmärka utbildningsförvaltningen i konkurrensen med andra arbetsgivare i länet och bli en ännu mer attraktiv arbetsgivare.

Karriärvägar för lärare

I april 2013 förväntas utbildningsnämnden fatta beslut om ett tydligt karriärsystem och en kompetenstrappa som är anpassat till regeringens beslut om förstelärare och lektor. Arbetet med att tillsätta förstelärare och lektorer genomförs i flera steg under 2013 - 2016 utifrån av Skolverket tilldelat antal. Förvaltningen utarbetar gemensamma anvisningar för uppdrag och anställningsvillkor. Ett omfattande informationsarbete behöver genomföras för att sprida kunskap om vilka möjligheter till karriär som finns och för att skapa legitimitet för systemet.

2.3 Utmaningar och förutsättningar för utveckling av undervisning och lärande

De resultat från den internationella utbildningsvetenskapliga forskningen som fått störst genomslag handlar om lärarens avgörande betydelse för undervisningen och dess effekter. Det har blivit fokus på den enskilde lärarens betydelse för elevens resultat. Samtidigt visar resultaten att lärares samarbete i en fungerande organisation och den miljö läraren vistas i och de förutsättningar som ges har stor betydelse för vad lärare enskilt och tillsammans kan eller inte kan göra. Det leder bland annat till slutsatsen att skolledaren har stor betydelse för skolans verksamhet, till exempel när det gäller beslut om resursanvändning, arbetsmiljö, arbetsorganisation, kvalitetsarbete och förbättringsarbete. En annan slutsats är vikten av att på olika sätt ge möjligheter för lärare att planera och diskutera undervisningen och hur den kan förbättras. Fokuseringen på lärarens och lärargruppens betydelse gör att frågor om vad lärare ska göra och inte göra har accentuerats. Detsamma gäller för skolledare.

2.3.1 FoU-strategi

Syftet med utbildningsnämndens FoU-strategi är att förvaltningens forsknings- och utvecklingsarbete ska bidra till att alla elever har tillgång till en utbildning av hög kvalitet som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Fokus ska vara att öka kunskapen om hur elever lär och vilken undervisning som behövs för ett optimalt lärande samt vilka förutsättningar som krävs när det gäller organisation och ledarskap.

Möjligheten att få till stånd ett större forskningsprojekt, som har syftet att öka volymen på forskning om skolan med fokus på lärarnas vardagliga arbete och därmed bidra till att undervisningen kan bedrivas på vetenskaplig grund, borde prövas. Eventuellt skulle detta kunna göras i samverkan med andra regioner i landet. Staden skulle som medlem i Kommunförbundet Stockholms län och Sveriges kommuner och Landsting initiera och verka för en sådan utveckling. En omfattande satsning på kunskapsutvecklingen om det dagliga arbetet i skolan förutsätter också beslut om en finansiering. Ett alternativ som borde prövas är att inrätta en särskild fond eller motsvarande. Ett annat alternativ är att pröva möjligheten att söka EU-medel. Ett tredje alternativ är att pröva om ytterligare driftsmedel – utöver en promille – skulle kunna avsättas.

Förvaltningen kommer att utöka samarbetet med universitet och högskolor för att medverka till att formulera forskningsfrågor inom förskole- och skolområdet och för att forskning ska omsättas i verksamheten.

2.3.2 Förskolan

Alla förskolor är organiserade i större enheter med en ledningsorganisation kring förskolechefen. Effekterna av detta föreslås utvärderas så att positiva erfarenheter ska kunna spridas och insatser för att stödja nya roller och funktioner tas fram.

I samverkan med Språkforskningsinstitutet kommer olika fortbildningsinsatser och nätverk med fokus på barns andraspråksutveckling att genomföras.

Kravet på ett systematiskt kvalitetsarbete har förstärkts, bland annat med nya Allmänna råd från Skolverket. Under perioden bör system, begrepp och rutiner för kvalitetsarbetet ses över för att göra arbetet effektivt och användbart på olika nivåer. De olika system och verktyg för uppföljning som arbetats fram på stadsdelsförvaltningarna liksom stadens reviderade kvalitetsindikator kommer att utvärderas, bland annat utifrån tidsåtgång och effektivitet. Verkningsfulla metoder och verktyg kommer att utvecklas och spridas.

2.3.3 Grundskolan

Urval i förbättringsarbetet har gjorts utifrån de skolor som haft låg måluppfyllelse de senaste läsåren. Dessa skolor ska under kommande år stå i fokus och utvecklingsarbetet ska ske med utgångspunkt i forskning och i de goda exempel som finns i staden. Implementeringen av de framtagna strategierna för Järva och Söderort ska vara en del i arbetet.

Förvaltningens interna resurser ska, i dialog med skolornas ledning, i större utsträckning fokusera på dessa skolor. Dessa skolor kommer att prioriteras inom ramen för olika riktade insatser som genomförs, exempelvis kommer lärarcoachernas arbete att till stor del riktas mot dessa skolor. Det är också viktigt att denna prioritering görs av förvaltningens övriga avdelningar exempelvis genom att bistå skolorna i att utveckla goda administrativa rutiner, genomgång av

personalsituationen, förbättra rekryteringsläget för dessa skolor, få stöd i att utveckla sin undervisning mot en högre måluppfyllelse med hjälp av IKT.

De externa utvärderarna ska kunna gå in och kartlägga skolans organisation, resursanvändning och kompetenssammansättning. Förutom detta kan utvärderarna även göra en genomlysning av kvaliteten i undervisningen och tillsammans med berörda diskutera strategier för att utveckla denna.

2.3.4 Gymnasieskolan

Mest angeläget inom gymnasieskolan de närmaste åren är att underlätta för ungdomar att finna möjliga vägar till utbildning och/eller sysselsättning. För dem som inte fullföljt sina studier satsar förvaltningen i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen på fler ingångar tillbaka till skolan. Förutom gymnasieslussen finns idag två nya ingångar med ungdomssatsningen på jobbtorg och arbetsmarknadsprojekt som t.ex. Filur. Ytterligare nya ingångar till studier bör utvecklas i samarbete med stadsdelsnämndernas verksamheter.

Efterfrågan på gymnasieutbildningar inom introduktionsprogrammet (IM) på tvååriga yrkesintroduktionskurser förutspås komma att öka. Förvaltningen behöver här stärka samverkan med yrkesvux och yrkes-sfi. Angeläget de närmaste åren är också att ungdomar med avslutad gymnasieutbildning från studieförberedande program ges möjlighet att läsa på yrkesvux. En ettårig yrkeskurs kan bli en snabb väg till arbete för ungdomar som annars är hänvisade till arbetslöshet.

För elever med kort skolbakgrund görs individuellt anpassade studieplaner där fler flexibla lösningar erbjuds, t.ex. valbart språkintruktionsprogram med inriktning mot specifikt yrke eller studier varvat med praktik inom intresseområdet. Statistiken visar att nyanlända elever, som anländer mycket sent, når sämre resultat i skolan och bland annat för denna målgrupp måste fler möjligheter till utgångar erbjudas än högskola.

2.3.5 Uppföljning och utvärdering av kärnprocesser

Förvaltningen avser att försöka utveckla metoder att följa upp och utvärdera kvaliteten och riktningen i kärnprocesserna, det vill säga undervisning och lärande. Uppföljnings- och utvärderingsmetodiken bör utformas så att

- de professionella i skolorna känner ägarskap och delaktighet i den
- den ger gott underlag för utveckling av väl fungerande dialoger på alla nivåer.

2.4 Övergripande

2.4.1 It-utveckling

Utbildningsförvaltningens planeringsarbete för fortsatt it-utveckling grundar sig på innehållet i It-strategi för ett bättre lärande och stadens nya it-program.

Förvaltningen avser att ta fram en modell som ska ge vägledning när det gäller

vilka insatser som bör prioriteras lokalt på skolan, men även vilka större satsningar som bör drivas från centralt håll.

Utbudet av digitala och anpassade läromedel kommer att öka i snabb takt. För att möta detta måste utbildningsförvaltningen ha beredskap för att integrera de nya läromedlen så att de blir lättillgängliga. Den snabba digitala utvecklingen förutsätter också att lärare erbjuds en kontinuerlig kompetensutveckling.

Inom gymnasieskolan kommer alla elever att ha tillgång till egen dator.

Skolplattform Stockholm

Arbetet med att upphandla Skolplattform Stockholm fortskrider. Skolplattformen omfattar funktioner för att såväl förenkla det skoladministrativa arbetet som att underlätta det pedagogiska arbetet. Plattformen kommer att användas inom alla skolformer, vilket ställer höga krav på användbarhet. För att möta den moderna medborgarens behov har arbetet med plattformen bland annat utgått från olika erfarenheter av hur sociala medier används i vardagen.

E-tjänster

Under 2013 inleds arbetet med att ta fram förslag på ett antal konkreta e-tjänster som ur ett nytto- och kostnadsperspektiv är möjliga att införa för att underlätta lärares och skolledares administrativa arbete, med fokus på lärarnas arbets-situation. Förslag ska lämnas på om e-tjänsterna ska utformas som traditionella e-tjänster via dator eller om de ska utformas som appar och vara möjliga att använda från både mobiltelefoner och surfplattor. Arbetet måste synkroniseras med påbörjat arbete på stadsledningskontoret och utbildningsförvaltningen. Arbetet med apparna kan delas in i tre spår:

- Hur kan förvaltningen underlätta skolornas kommunikation gentemot vårdnadshavare och elever genom att utveckla nya appar?
- Finns det appar som kan underlätta lärarnas administrativa arbete, t.ex. registrering av frånvaro?
- Kan pedagogiska appar på ett enkelt sätt distribueras till surfplattor och smarta telefoner som används i undervisningen? Hur ska dessa förvaltas?

3. Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Barn- och elevantalsökningar inom förskola, grundskola, fritidshem och grundsärskola innebär högre kostnader men även högre tilldelning av schabloner. Elevantalet inom gymnasieskolan bedöms minska något de två närmaste åren, vilket kräver ett effektivare resursutnyttjande, bland annat avseende administration och lokaler.

Bilaga 1 innehåller obligatoriska bilagor. Beräknat antal barn och elever 2014-2016 finns i bilaga 2. I bilaga 4, lokalförsörjningsplan, finns befolknings- och elevantalsprognoser fram till år 2021.

I bilaga 3 redovisas schabloner för förskole- och skolverksamhet i Stockholms stad, 2009 – 2013, samt kostnadsutveckling 2007 - 2011 i Stockholms stad jämfört med samtliga kommuner i landet.

3.1.2 Kostnadsutveckling, lokaler

Grundskola

Fram till år 2020 beräknar nämnden att hyreskostnaderna kommer att öka med 400 mnkr. I summan ingår hyresökningar för nya skolor, hyresökningar för utbyggda skolor samt hyresökningar för övriga verksamhetsanpassningar. Under planeringsperioden 2014-2016 kommer utökningen av lokaler att ske utifrån prognostiserad elevökning.

Under 2013 beräknar nämnden att hyreskostnaderna kommer att uppgå till 1 180 mnkr. För år 2016 beräknas hyreskostnaderna att uppgå till 1 310 mnkr och för år 2020 beräknas att hyreskostnaderna uppgår till 1 575 mnkr, baserat på ovanstående resonemang om utbyggnad av skollokaler. Hyresökningarna kommer att fortsätta fram till år 2020 med tyngdpunkt efter planeringsperioden.

Under planeringsperioden kan en omprövning av kommunfullmäktiges beslut om skolpengens andel av grundschablonen på 72 procent behöva ske, då hyreskostnaderna beräknas ta en allt större andel av resurserna. Det ökade elevantalet ger nämnden mer resurser i form av ökade schabloner men schablonökningen kommer inte att ge ett ökat ekonomiskt utrymme då hyreskostnader ökar under perioden.

Hyreskostnaden måste rymmas inom grundskolans kostnader. Det kan ske genom att minska pengarna ut till skolorna eller att minska de centrala kostnaderna. De centrala kostnaderna består av central administration, grundskolerektorens lönekostnader och nyetableringsstöd. Den totala kostnaden för central administration är på totalen lägre än de prognostiserade hyresökningarna. Det går därmed inte att hämta hem hela ökningen av hyreskostnaderna genom att minska på administrationen.

En viktig förutsättning för att klara elevökningen är att befintliga lokalers potentiella kapacitet tas tillvara. Under planeringsperioden kommer även tillfälliga lokaler att behövas, då flera nybyggnationer färdigställs efter 2016. Elevökningen förutsätts enbart delvis klaras genom nybyggnation.

Gymnasieskola

Den prognostiserade lokalkostnaden år 2013 uppgår till 344 mnkr. Gymnasieskolans hyreskostnader beräknas öka med 18 mnkr fram till 2016 i huvudsak

beroende på nyförhyrningar för Kungsholmens Västra gymnasium och
Stockholms Science & Innovation School i Kista.

Elkostnader

Kommunfullmäktige beslutade i budget 2013 att lägga elkostnader i hyreskostnaden för att få ett bättre incitament att få ner kostnaderna. Dessa kostnader låg tidigare i skolpengen till de kommunala skolorna. Detta medförde att en mindre andel av schablonen fördelas ut som peng. Det medför inte att skolorna har fått ut mindre av schablonen för att hantera sina undervisningskostnader.

Administration

Den prognostiserade hyreskostnaden år 2013 uppgår till 17 mnkr. Kostnaden för befintligt lokalbestånd bedöms under planeringsperioden inte förändras utöver vad som regleras i avtal.

En utredning av möjligheterna till lokalisering av utbildningsförvaltningen till planerade nya lokaler i Tensta har påbörjats som ett led i översyn av effektiviseringsmöjligheter avseende administrativa lokaler. Förvaltningen kommer även att utreda lokalisering till Rågsved och andra områden utanför innerstaden. Se vidare bilaga 4, Lokalförsörjningsplan.

3.2 Investeringar

Förvaltningens investeringsbudget uppgår till 70,0 mnkr för 2013 och framåt. Investeringsutgifterna utnyttjas till åtgärder som leder till att skolans totala kapacitet höjs, samt satsningar på digitala verktyg, miljön och tillgänglighet.

Kapitalkostnader

Kapitalkostnaderna är beräknade på befintliga, ej avskrivna anläggningstillgångar och en investering på 70 mnkr per år mellan 2014-2016 med en internränta på 2,4 procent för 2014 och 2015 samt 2,5 procent för 2016 enligt anvisningar för nämndernas arbete med underlag för budget 2014 med inriktning för efterföljande två år. Se bilaga 1.

3.3 Jämförelse av skolkostnader

I officiell nyckeltalsstatistik som publiceras av Skolverket/SCB föreligger stora skillnader mellan storstäderna i kostnader per elev, inte minst när det gäller kostnadsposten undervisning. De redovisade skillnaderna i undervisningskostnad per elev harmonierar inte med skillnader i lärartäthet. En undersökning har gjorts i samverkan med Göteborg och Malmö för att klargöra i vilken utsträckning redovisade skillnader är skenbara eller faktiska.

Slutsatser är att initiativ bör tas till

- Ökad samordning mellan storstäderna när det gäller hantering av räkenskapssammandraget
- Uppvaktningsuppdrag av SCB tillsammans med de andra storstäderna om ofullkomligheter i räkenskapssammandraget
- Ökad samverkan mellan stadsledningskontoret och utbildningsförvaltningen i hanteringen av räkenskapssammandraget

- Skärpta interna bokföringsrutiner för att minimera de kostnader som inte direkt förs mot rätt verksamhet.

4. Övriga redovisningar

4.1 Omställningsbehov

Förutom en viss övertalighet inom gymnasieskolan under innevarande och nästa läsår prognostiserar förvaltningen ingen större övertalighet under perioden.

4.2 Hälsa och arbetsmiljö

För att nå målet att öka frisknärvaron inriktas arbetet på att minimera antalet långtidssjukskrivna, vidta riktade insatser för arbetsplatser med hög sjukfrånvaro samt genomföra hälsofrämjande insatser i syfte att förebygga sjukdom och skapa hälsofrämjande arbetsplatser. Alla enheter har ett uppdrag att aktivt arbeta för att sänka sjukfrånvaron och bidra till medarbetarnas hälsa. Arbetet bedrivs i första hand lokalt på skolorna med stöd och insatser från central förvaltning.

4.3 Lönebildning

Utbildningsförvaltningen fortsätter arbetet med att tydligare koppla komplexiteten i uppdraget samt uppnådda resultat till lön. Komplexiteten kan i vissa fall vara kopplad till områdets attraktivitet. En diskussion behöver starta om de skolor som har lätt att rekrytera och de som har svårt och hur detta ska återverka på lönerna såväl vid nyrekrytering som vid löneöversyn. Större uppmärksamhet än tidigare kommer att ägnas åt att analysera genomförd löneöversyn för att kunna utveckla densamma.

För att underlätta lönesättningen av ensambefattningar fortsätter det partsgemensamma arbetet med att ta fram lönekriterier för dessa yrkeskategorier.

4.4 Taxor och avgifter

Taxor och avgifter för förskola, fritidshem och öppen fritidsverksamhet fastställs av kommunfullmäktige i samband med stadens budget.

5. Lokalförsörjningsplan

Lokalförsörjningsplanen redovisas på grund av sin omfattning i bilaga 4.

I utbildningsnämndens lokalförsörjningsplan har inarbetats en avstämning av grundskoleplanering år 2020 mot bakgrund av utredningen Skolplanering för ett växande Stockholm (SPS). Planen innehåller även viss redovisning gällande fristående grund- och gymnasieskolor. Skillnader finns mellan redovisning av fristående och kommunala skolor eftersom förvaltningen saknar tillräcklig kunskap om de fristående skolorna för att kunna göra en likvärdig redovisning.

Den stora befolkningsökningen i de yngre åldrarna innebär att intaget till förskoleklass (F-klass) är mer komplext än tidigare och att nya krav ställs på planering för att säkerställa kapaciteten. En särskild redovisning av planeringsförutsättningar för F-klassintag 2014 ingår därför i lokalförsörjningsplanen (bilaga 4.1).

I bilaga 4.2 redovisas pågående och planerade byggnadsprojekt.

I SPS-utredningen föreslogs att en modell för skolbyggnation skulle tas fram. Utredningen överlämnades till utbildningsförvaltningen som inom ramen för projektet Skolbyggnation för ett växande Stockholm tagit fram ett förslag till funktionsprogram för grundskolor (bilaga 4.3). Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner programmets inriktning och utbildningsförvaltningen får i uppdrag att vidareutveckla programmet och redovisa ändringar i samband med nämndens behandling av lokalförsörjningsplan.

Bilagor

- Bilaga 1 Obligatoriska bilagor UtbN budget 2014
- Bilaga 2 Antal barn och elever 2014-2016
- Bilaga 3 Schabloner o kostnadsutveckling 2009-2013
- Bilaga 4 Lokalförsörjningsplan 2014-2016
 - Bilaga 4.1 Förskoleklassintag 2014
 - Bilaga 4.2 Förteckning över byggnadsprojekt
 - Bilaga 4.3 Funktionsprogram för grundskola